

IDDG

IN DIENST DER GENEZING
SEPTEMBER 2022

**‘Zoek het
recht, help de
verdrukte...’**

Jesaja 1:17

IN DIENST DER GENEZING | NUMMER 3 –2022

Tijdschrift van Christian Medical Fellowship Nederland

Jaargang 51

Kwartaluitgave in oplage van 650 exemplaren

ISSN 1382-0656

Redactie

Willemien Smelt-Westerhuis (hoofdredacteur) -
Caroline van Lith-Hilderling (eindredacteur) - Annet Bos -
Edward Groenenboom - Marije de Jong - Debora van Urk

Overige medewerkers

Maria Kloosterman – columnist
Antje Oosterkamp – columnist
Piet Verhagen – rubriek meditatief

Sluitingdata kopij

Decembern timer: 15 oktober | Maartnummer: 15 januari
Juninummer: 15 april | Septembernummer: 15 juli

Kopij en opgave advertenties Willemien Smelt-Westerhuis | E-mail: willemiensmelt@gmail.com**Fotocredits**

LeoNeoBoy - Pixabay (cover), zakalinka - Adobe (pag. 3), Jan van der Wolf - Pexels (pag. 4), Flo Maderebner - Pexels (pag. 6), Jonas Ferlin - Pexels (pag. 8), John - Adobe (pag. 10), IJM (pag. 12, 14, 15 & 16), subbotsky - Adobe (pag. 17), Emmanuel Ikwegbu - Pexels (pag. 19), Roman Bodnarchuk - Adobe (pag. 21)

Richtlijnen voor het inzenden van kopij

Aantal woorden per artikel in overleg met de redactie.
Aanleveren bij voorkeur als Word-bestand per e-mail. De redactie behoudt zich te allen tijde het recht om ingezonden artikelen te redigeren c.q. in te korten.

Vormgeving & druk First Concept Communications | www.firstconcept.info**Grondslag, visie en missie van CMF Nederland**

De grondslag van de vereniging is Gods openbaring in Christus, zoals deze in de Bijbel tot ons komt. De visie van de vereniging is, dat het geloof in Jezus Christus inspiratiebron is voor de persoon en het werk van de arts. De missie van de vereniging is haar leden door middel van onderlinge ontmoeting, bezinning en verdieping toe te rusten om zowel in hun beroep als daarbuiten aan haar visie inhoud te geven. De vereniging ziet het ook als haar missie om te participeren in de internationale christelijke medische gemeenschap.

CMF is naast een vereniging ook een netwerk. Mocht je door persoonlijke omstandigheden behoefte hebben aan steun van een medelid, kijk dan op <http://cmf-nederland.nl/artsen/steun>. We zullen binnen het netwerk iemand proberen te vinden die je tot steun kan en wil zijn.

Niets uit deze uitgave mag worden veeelvoudigd en/of openbaar gemaakt zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de redactie.

Contact CMF Nederland

E-mail: info@cmf-nederland.nl | Internet: www.cmf-nederland.nl
Postadres: CMF Nederland / De Molen 24 / 3994 DB Houten

CMF Nederland financieel

Informatie over lidmaatschap via het secretariaat.
Bankgegevens: NL42 INGB 0000 0166 27
t.n.v. CMF Nederland te Houten.
Opzeggingen voor het volgende jaar dienen uiterlijk 30 november van het lopende kalenderjaar bij het secretariaat binnen te zijn.
Losse nummers In Dienst Der Genez ing € 7,50

 Redactioneel

WILLEMIEN SMELT-WESTERHUIS

Wellicht zag u het al aan de titel van dit nummer: we sluiten aan bij het thema van het najaarscongres van CMF, dat samen met de Christelijke Vereniging van Psychiaters, Psychologen en Psychotherapeuten wordt georganiseerd. In 2018 was het door dezelfde partijen georganiseerde congres, met het thema *Tijd om te gaan!?* (over het levenseinde), drukbezocht en ook inhoudelijk goed geslaagd. Het is veelbelovend om deze krachten wederom gebundeld te zien in het congres dat u kunt bijwonen D.V. 15 oktober in Amersfoort.

In dit nummer gaan we dieper in op de rechten van de mens: Cor Hoogerwerf bespreekt de verhoudingen tussen christelijke waarden en de rechten van de mens. Dat deze rechten nog geenszins naar de achtergrond mogen verschuiven, bespreekt Gertjan de Jong, van International Justice Mission, in zijn artikel, waarin hij ettelijke voorbeelden van moderne slavernij noemt. Zo wordt ook duidelijk dat voor ons in de spreekkamer een rol weggelegd kan zijn in het bestrijden van moderne slavernij, of het najagen van de rechten van ieder mens.

Wij verwelkomen chirurg Antje Oosterkamp als nieuwe columniste. Zij neemt ons mee naar haar werkplek in Bangladesh, we zien uit naar haar ervaringen. Dat is wat CMF zo bijzonder maakt: we werken allemaal in hetzelfde vakgebied en zijn met elkaar verbonden in Christus. Juist zo aan het begin van een nieuw collegejaar, mogen we elkaar als leden van CMF inspireren en vormen. Antje noemt als basis voor haar werkzaamheden de volgende tekst, uit Mattheüs 5: *'Laat zo uw licht schijnen voor de mensen, opdat zij uw goede werken zien en uw Vader, die in de hemelen is, verheerlijken.'* ✓

Thema:

4

**VAN CHRIS-
TIJKE MORAAL
NAAR UNIVER-
SELE MENSEN-
RECHTEN: EEN
PARADOXALE
VERHOUDING**

Cor Hoogerwerf

12

**STRIJD TEGEN
MODERNE
SLAVERNIJ IS
NIET ZONDER
HOOP**

Gertjan de Jong

Rubrieken:

- 8 Meditatief – Paulus en Jezus: zielsverwant en ongrijpbaar
Piet Verhagen
- 11 Van de Bestuurstafel
Cobie Soldaat-van Bruchem
- 17 Studentikoos
Geerten Schouten
- 18 Drijfveren – Geneeskundestudent uit Oekraïne
Van de redactie
- 21 Coassistentencolumn – Lessen van de straat
Maria Kloosterman
- 22 Buitenlandcolumn – Chirurg in Bangladesh
Antje Oosterkamp

Overig:

- 20 Advertentie – Prolife
- 24 Advertentie – Instituut voor arbeidsrecht & HRM
- 25 Advertentie – Week van het leven
- 26 Boekrecensies
  - De moeders van Mahipar
Caroline Janssen
  - De kracht van vrouwen
Annet Bos
  - Zonder de top te bereiken
Marjella Oosterom-Eijmael
- 27 Aankondiging Najaarsconferentie 2022
- 28 Agenda

Van **christelijke
moraal** naar
**universele
mensenrechten:**
een paradoxale verhouding

In het dominante wereldbeeld in het Westen

spelen mensenrechten een belangrijke rol. In morele discussies en rond medisch-ethische thema's vormen ze een richtpunt voor het debat. Voor veel christenen zijn de mensenrechten een gegeven, maar wat is de link met de christelijke moraal? Waar liggen de wortels van ons huidige wereldbeeld? In grote lijnen schets ik hier een overzicht.

De bekende Amerikaanse onafhankelijkheidsverklaring stelt: *“We hold these truths to be self-evident, that all men are created equal, that they are endowed by their Creator with certain unalienable Rights (...).”* De vraag is of dit wel zo'n evidente waarheid is. In elk geval is een van de bronnen van deze uitspraak de Bijbel, in het bijzonder de tekst waarin de mens wordt gemaakt als evenbeeld van en gelijkend op God (Genesis 1:26-27). In de oorspronkelijke context wil dit zeggen dat de mens Gods plaatsbekleder of onderkoning op aarde is. Dit werd in het oude Oosten vaak gezegd over de koning, maar in Genesis is het de mens die deze bijzondere positie krijgt toebedeeld. Dit hangt samen met het Bijbelse ideaal van een samenleving die als geheel aan God is toegewijd en leeft onder Gods zegen. In de profeten wordt deze verwachting uitgebreid naar de volken, die in de toekomst tot het volk van God zouden toetreden.

Deze universele tendens krijgt in het Nieuwe Testament een opzienbarend vervolg. Wanneer namelijk de toetreding van de volken concreet wordt en niet-Joden in Jezus gaan geloven, ziet de vroegste christelijke beweging zich voor allerlei vragen geplaatst. Daarom is dit zo'n groot thema in De Handelingen van de apostelen en in een deel van de brieven op naam van Paulus. De laatste decennia is het inzicht gemeengoed geworden dat voor Paulus niet de vraag centraal stond hoe een individueel mens rechtvaardig voor God kon worden. Die vraag is bij Paulus namelijk ingevouwen in het vraagstuk hoe de grenzen van het volk van God getrokken moeten worden. De invloed van het antwoord van Paulus is moeilijk te onderschatten. Hij stelt dat het niet meer uitmaakt tot welk volk je behoort, alleen geloof in (dat wil zeggen: trouw aan) Jezus Christus doet ertoe. Die identiteit is belangrijker dan alle menselijke onderscheidingen in volk, status en geslacht (Galaten 3:28).

In twee grote stappen ga ik nu naar onze tijd. De eerste grote stap is de kwestie van de verhouding tot de staats-

macht, waarvoor christenen zich vanaf de vierde eeuw geplaatst zagen. Voor het Westen is Augustinus' onderscheid tussen de 'stad (*civitas*) Gods' en de 'stad van de wereld' fundamenteel gebleken: de politieke inrichting van deze wereld is altijd voorlopig en mag niet verward worden met Gods toekomstige rijk. De tweede grote stap is de verlichting, toen overlevering en traditie onder kritiek van de autonome rede kwamen te staan. Was bijvoorbeeld de mate en kleur van godsdienstvrijheid eerst afhankelijk van de door God gelegitimeerde vorst, nu pleitte men op grond van universele, redelijke argumenten voor tolerantie. Dit denken was overigens niet antireligieus, maar vooral gericht tegen blinde aanvaarding van gezag en tegen afhankelijkheid van de grillen van een toevallige machthebber. Je zou kunnen zeggen dat de universaliserende tendens van het christendom hier werd geradicaliseerd.

Na de Franse revolutie leidde de ineenstorting van het oude systeem tot de opkomst van nieuwe systemen: liberalisme, communisme, socialisme en nationalisme. Elk van deze ideologieën heeft in de praktijk verschrikkelijke nadelen. In Europa ontstond daarom een beweging – waarin ook theologen en kerkelijke leiders een belangrijke rol speelden – die een alternatieve politieke orde bepleitte. Toen Europa na de Tweede Wereldoorlog in puin lag, bleek de tijd rijp om deze orde op te richten. Centraal hierin staan de mensenrechten. In 1948 nam de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties de *Universele Verklaring van de Rechten van de Mens* aan. Sindsdien is dit de hoeksteen van >>

Cor Hoogerwerf is Bijbelspecialist bij het Nederlands-Vlaams Bijbelgenootschap en doet onderzoek naar vroegchristelijke Bijbeluitleg

“Christenen
doen er goed aan
om mensenrechten
te omarmen als
een vrucht van
– mede – het
christelijk geloof

de internationale rechtsorde en ijkpunt van veel nationale wetgeving. Voor veel mensen in het Westen is de gedachte dat er mensenrechten zijn iets vanzelfsprekends.

*Het is duidelijk
dat de lens
waarmee wij de
Bijbel bekijken
mede is geslepen
door het denken
vanuit de
mensenrechten*

De vraag is of dat wel zo vanzelfsprekend is. De *Universele Verklaring* stoelt op zeer diverse levensbeschouwelijke overtuigingen, waarvan Joodse en christelijke theologie, verlichtingsdenken en de Franse revolutie belangrijke ingrediënten zijn. De *Universele Verklaring* is daarvan als het ware een destillaat dat in staat is om met behulp van politieke wil en staatsmacht een politieke orde te schragen. Daarmee zijn de mensenrechten een politieke en juridische realiteit – een

groot goed overigens. De vraag is wel of dit genoeg is en of de huidige rechtsorde wel bestand is tegen aanvallen als deze bij burgers niet geworteld blijft in de diepere levensovertuigingen waaruit die voortkomt.

Het onderscheid tussen ‘gewortelde’, traditionele overtuigingen en het ‘destillaat’ van de mensenrechten verklaart ook de spanningen die soms voorkomen tussen (onder meer) traditioneel christelijke theologie

en denkbeelden die voortkomen uit reflectie op de mensenrechten. Denken vanuit de mensenrechten heeft niet zoveel last van een gelaagde, complexe en zichzelf vaak tegensprekende traditie, en theologisch denken kan de mensenrechten niet als diepste grond zien maar slechts als ingebed in Gods werkelijkheid. Niettemin is het zowel in de Oosters-Orthodoxe als in de Westerse theologie een breed gedeelde overtuiging dat mensenrechten een legitieme plaats hebben in de orde van de wereld.

Christenen doen er mijns inziens goed aan om mensenrechten te omarmen als een vrucht van – mede – het christelijk geloof. De Westerse rechtsorde weerspiegelt belangrijke christelijke waarden: het bevorderen van recht, vrede en gelijkheid. Dat betekent ook dat kritiek op (ooit) breed gedeelde christelijke morele opvattingen die voortkomt uit de mensenrechten tot reflectie zou moeten leiden. Huldigen we bepaalde opvattingen omdat ze voortvloeien uit de kern van het geloof of omdat we dat nu eenmaal zo gewend zijn? Dat is niet zo eenvoudig te onderscheiden. Paulus kon bijvoorbeeld het onderscheid tussen man en vrouw in Christus irrelevant verklaren (Galaten 3:28) en tegelijk zeggen dat vrouwen ondergeschikt zijn aan mannen (1 Korintiërs 11:2-16). Voor hem gingen deze kernovertuiging en de toenmalige maatschappelijke ordening moeiteloos samen. De meeste christenen kunnen tegenwoordig vanuit de Bijbel goed beargumenteren waarom slavernij verwerpelijk is, maar in de zeventiende eeuw betoogde de predikant Godefridus Udemans dat het tot slaaf maken van met name ‘heidenen’ mogelijk moest

zijn, al moest hij toegeven dat het op basis van Genesis 1:26-28 (het beeld van God) tegennatuurlijk is. Het is duidelijk dat de lens waarmee wij de Bijbel bekijken mede is geslepen door het denken vanuit de mensenrechten. Want alle moderne apologetiek, waarin de onaangename kanten van de Bijbel worden weggepoetst, ten spijt, had Udemans vanuit de Bijbel gezien best wel een beetje gelijk. Het is maar net waar je in de Bijbel gewicht aan toekent.

Omgekeerd is het de vraag of met name in het progressieve gedachtegoed de mensenrechten niet te veel worden opgeblazen als een absoluut gegeven. De Preambule van de *Universele Verklaring* spreekt van 'de inherente waardigheid en van de gelijke en onvervreembare rechten van alle leden van de mensengemeenschap'. Maar waarop is dat gebaseerd? En waarom zijn we 'vrij en gelijk in waardigheid en rechten geboren'? Ongetwijfeld kun je hier spreken van gegroeide wijsheid en zullen er onderbouwingen mogelijk zijn zonder een beroep op metafysica. Toch vraag ik mij weleens af of het aanhangen of vanzelfsprekend achten van de mensenrechten zónder schragende, 'diepgewortelde' levensovertuiging niet is als het omgooien van de ladder waarmee je omhoog bent geklommen. De vraag is dan wat je doet als je aangevallen wordt en je niet kunt bogen op versterkingen van onderaf. En is een samenleving waarin men zich door overvloed kan veroorloven er vooral op gericht te zijn zo prettig mogelijk te leven zonder al te veel verantwoordelijkheid te nemen wel bestand tegen geknabbel aan de rechtsorde en de mensenrechten als het opeens lastiger wordt je eigen ding te doen?

Vanuit een christelijk perspectief is het denk ik lastig de mensenrechten als iets absoluuts te zien. Ze kunnen hoogstens gelden als een weerspiegeling van waarden die christenen als Gods wil hebben leren verstaan. Hierbij dient wel een kanttekening gemaakt te worden: spanningen tussen christelijke morele overtuigingen en gedachten die voortkomen uit het denken vanuit de mensenrechten kunnen ook voortkomen uit een te beperkte opvatting over de bronnen van de moraal. Protestanten hebben bijvoorbeeld weleens de neiging alles volledig op de Bijbel te willen baseren, maar zoals het voorbeeld van de slavenhandel al liet zien is dat erg problematisch. Vanouds geldt in de theologie ook de rede als een bron van openbaring, en de mensenrechten zijn ook een vrucht van het redelijke denken. In die hoedanigheid keert denken vanuit de mensenrechten zich soms tegen bepaalde overtuigingen van een van de ouders ervan, het christendom. Ik denk dat het onjuist is om deze paradoxale situatie op te vatten als een ideologische strijd.

Het is van groot belang de mensenrechten te omarmen als een bron van recht, vrede en veiligheid in deze wereld. Mensenrechten stoelen mede op christelijke overtuigingen en omgekeerd nodigt het denken vanuit de mensenrechten uit tot kritische reflectie op overgeleverde christelijke moraal. De christelijke traditie is iets levends: al tweeduizend jaar is zij in gesprek met de wereld waarin zij zich bevindt. Zo beweegt zij zich in 'de stad van de wereld', levend uit de verwachting van 'de stad van God'. ✓

Paulus en Jezus:
**zielsverwant
en ongrijpbaar**

PIET VERHAGEN

Het is een klassiek thema:
Jezus en Paulus. Hoe

verhouden ze zich tot elkaar? Zeggen ze hetzelfde of toch niet? Of bedoelen ze vooral hetzelfde met alle verschil dat er mogelijk is? Er zijn de nodige woorden aan besteed. We houden het echter eenvoudig en komen overeenkomsten tussen hen beiden op het spoor door Paulus' bekeringsgeschiedenis te vergelijken met wat we in het Evangelie lezen over het leven van Jezus. En tegelijk is het de vraag wie dat bedenkt. Want Paulus heeft het er niet over, en Lucas geeft geen toelichting. Een meditatie of vrome fantasie? Maar wel een pittig slot: hoe de boodschap van liefde afschuwelijk genoeg haat oproept.

In Handelingen 9:1-31 vallen mij parallellen op tussen de weg die Jezus moest gaan en de weg die Paulus moest gaan. Het zal niet toevallig zijn dat die parallellen vooral te vinden zijn in het Evangelie van Lucas, die immers ook de auteur van Handelingen is. Maar om het daarmee te beperken tot een literair construct is wat kort door de bocht.

LICHT VAN DE HEMEL, FELLER DAN DE ZON

Vers 3: 'Plots omscheen hem een licht vanuit de hemel'. Die uitdrukking, 'omstraald worden door licht', komt welgeteld nog één keer voor. Jawel, bij Lucas, in de kerstnacht. Dat kan geen toeval zijn. Bij de geboorte van Jezus is daar het engelenlicht uit de hemel om de herders. Zijn geboorte wordt verkondigd en bezongen. In Handelingen 9 is Hij het licht zelf, niet langer het kind, maar de opgestane Heer, de levensvorst, de Zoon van God, Die met Zijn licht inbreekt in de duistere plannen van Saulus, zoals eertijds het licht scheen in de duisternis. Het is het begin van een grote ommekeer, laten we zeggen een nieuwe geboorte. Zijn nieuwe naam past ook beter bij zijn internationaal georiënteerde taak. Hoe dan ook, zoals er veel stond te gebeuren met de geboorte van Jezus in deze wereld, zo staat er ook heel veel te gebeuren met het komen van koning Jezus in het leven van Saulus. Want er zal blijken wat dat komen in de wereld om het lijf heeft als Paulus daadwerkelijk de toenmalige wereld doorkruist om het Woord van koning Jezus te verkondigen. Maar zover is het nog niet.

DRIE DAGEN

Er is eerst nog het drie-dagen-motief. In vers 11 staat dat hij bidt. Hij lag als dood op straat en was op slag

blind. Zijn kompanen nemen hem bij de arm en brengen hem naar het logeeraadres. Daar vast en bidt hij drie dagen lang, aler hij weer kan opstaan, pas nadat hem de handen zijn opgelegd. De Heere Jezus ging Zijn weg, moest sterven en na drie dagen weer opstaan. Dat kan geen toeval zijn. De Heere Jezus is gestorven en na drie dagen weer opgestaan voor allen die bij Hem willen horen. Saulus wilde niet eens bij Hem horen; toch gebeurt het, in drie dagen. We weten niets van wat er die drie dagen gebeurde. Paulus, die vaak genoeg op deze geschiedenis terugkomt, heeft over die drie dagen nooit iets gezegd. Hij heeft natuurlijk geworsteld om van een Farizeeër in hart en nieren een volgeling van Jezus Christus te worden. Hij was een vervolger, hij wordt een volger.

Dat is zijn opnieuw geboren worden. Hij is gestorven aan wat hij was en wat hij had en is opgestaan in een nieuw leven. Hij was dood, om zo te zeggen, en hij mag leven, vervuld, staat er, met de Heilige Geest. Het lied van Oosterhuis, Liedboek 487, blijft bijzonder treffend: 'De Heer heeft hem (mij) gezien en onverwacht is hij (ben ik) opnieuw geboren. Zo komt Hij steeds met stille overmacht en zo neemt Hij voor lief zijn (mijn) onvermogen.'

HIJ MOET DOOD

Paulus is nog maar nauwelijks hersteld en hij gaat naar de synagoge om zijn geloofsgenoten het Evangelie uit te leggen. Het lijkt sprekend op wat Lucas in zijn Evangelie vertelt, in hoofdstuk 4, over wanneer Jezus >>

Piet Verhagen is psychiater, werkzaam bij GGz Centraal en proponent in de Protestantse Kerk in Nederland (PKN)

“*Daar vast en bidt hij drie dagen lang, aler hij weer kan opstaan*”

voor het eerst in Nazareth naar de synagoge gaat. Jezus las voor uit de boekrol van Jesaja en zegt: ‘Dit woord is vervuld. Ik ben het’. Ik denk dat Paulus hetzelfde deed. Hij leest uit de rol die aan de beurt is en verklaart dat het toch Jezus moet zijn, die koning is, Zoon van God.

“*Zodoende is het afschuwelijke mogelijk: dat de boodschap van liefde, haat en nijd oproept*”

In Nazareth reageren ze met: ‘maar dat is toch Jezus, de zoon van Jozef, hij is één van ons; wat maakt Hij ons nu?’ In Damascus reageren ze hetzelfde: ‘dat is toch zeker die Farizeeër uit Jeruzalem, die de volgelingen van die Jezus vervolgt. Die naar Damascus gekomen is om ze ook hier achterna te zitten en desnoods te doden. Hij is één van ons. Wat maakt hij ons nou?’ Paulus zal dat verhaal over Jezus in de synagoge in Nazareth niet gekend hebben, anders had

hij het misschien wel ingebracht. Maar ondertussen zijn Paulus’ geloofsgenoten stomverbaasd en in verwarring. Net als indertijd bij de Heere Jezus, zij pikken het niet. Net als toen besluiten ze dat hij dood moet.

VOLGELING

De parallellen zijn opmerkelijk, toch? Ik denk dat we met overtuiging kunnen zeggen dat Paulus helemaal treedt in de voetsporen van zijn Heiland, niet alleen met woorden en daden, maar ook in het lijden omwille van het Evangelie. Hij wordt net als zijn Heiland met de dood bedreigd. Zielsverwanten zijn ze, hij en zijn Heiland.

VERKONDIGING

Zowel Paulus als Jezus gingen naar de synagoge om aan hun geloofsgenoten het Evangelie te verkondigen. Maar let op, ze hebben nooit gezegd dat hun geloof niet deugde. Ze hebben nooit gezegd dat ze van hun geloof afmoesten en zich moesten bekeren tot een nieuw geloof, waarvan Jezus zei dat Hij de stichter was en Paulus beweerde de

verkondiger te zijn. Ze gingen naar de synagoge om te zeggen: de beloften van God zijn vervuld, de lang verwachte Messias is gekomen. ‘Jezus is Zoon van God’, zegt Paulus. Dat is niet totaal anders of nieuw. Dat is waar eeuwenlang op gehoopt en gewacht is. Het is de vervulling van de Schriften. Ze hoefden niet van hun geloof af, hen werd vernieuwing, verdieping, bekering aangeboden. Noch Jezus, noch Paulus heeft ooit gezegd: de wet schaffen we maar af. Dat geeft toch alleen maar gedoe, en haalbaar is het nooit gebleken. Nee, de wet wordt niet afgeschaft, maar vervuld, in de liefde. Ze hoeven hun geloof niet af te schrijven, maar ze worden uitgenodigd tot verdieping en vernieuwing. Jezus is Zoon van God.

GEEN CLAIM LEGGEN

Waar gaat het dan mis? Wat hadden Jezus en Paulus anders kunnen/moeten doen? Ik weet eerlijk gezegd niet of daar analyses op zijn losgelaten. Ik lees in ieder geval in Lucas 4 geen enkele de-escalerende opmerking van Jezus als dat al geholpen zou hebben. Bovendien wordt de kracht of het onvergetelijke van een redevoering niet gemeten aan het feit dat iedereen meteen om is. Trouwens, er zijn meer mensen met een hoger doel voor ogen, die beroemde toespraken hielden, met de dood bedreigd en daadwerkelijk vermoord. Er gaat wel degelijk iets mis: de hoorders leggen een claim: je bent één van ons. En op het moment dat ze die claim leggen, kan niet meer gezegd worden, wat er gezegd moet worden. ‘Als je één van ons bent, dat kun je niet maken wat je daar zegt. Dat willen we zo niet horen. We willen alleen horen wat we horen willen, wat bekend is en vertrouwd is, van alle tijden en plaatsen.’ En daarmee slaan ze de plank mis. Tweemaal. Want Jezus gaat ongehinderd weg om Zijn weg te vervolgen; Hij is niet één van hen. Paulus wordt geholpen door de gemeente en vindt een veilig heenkomen; hij is niet één van hen. Ongrijpbaar zijn ze. Maar, en dat is de tweede keer mis, zo komt er ook geen vernieuwing, verdieping, bekering. Zo verandert er niets. Want daarvoor moet men nu eenmaal alle claims opgeven. Zodoende is het afschuwelijke mogelijk: dat de boodschap van liefde, haat en nijd oproept. ✓

COBIE SOLDAAT-VAN BRUCHEM - ALGEMEEN BESTUURSLID

De afgelopen periode hebben we als bestuur gesproken over een **PR-plan** om meer naamsbekendheid aan CMF te geven. Waarschijnlijk alle leden kennen wel christelijke studenten en artsen die geen lid zijn van CMF. We hebben nagedacht over hoe wij deze christenenartsen en -studenten kunnen bereiken. Een van de ideeën is om een bijlage te maken bij IDDG om zo een hulpmiddel te hebben om een gesprek aan te knopen. Als bestuur gaan we in september samen met een deel van de redactie van IDDG ook een mediatraining volgen. Een commissie die het PR-plan verder gaat uitwerken, zou ons als bestuur erg helpen.

Op 23 juni vond online de **ICMDA General Assembly** plaats. ICMDA is in 1963 in Amsterdam opgericht en is een overkoepelende organisatie waar inmiddels 84 landen bij zijn aangesloten. Op de website¹ staat een mooi overzicht van de stafleden en de vele veldwerkers. ICMDA heeft de landen van de wereld in 14 regio's ingedeeld met elk een *regional secretary* onder wiens leiding de *regional representatives* (RR) zich met de *area representatives* (AR) richten op de studenten en junior(tand)artsen. Vanuit Nederland is Ella Metry actief als RR voor West-Europa.

De **CEO van ICMDA** is Peter Saunders. Hij is op dit moment ook de *acting regional secretary* van Europa. De laatste jaren heeft hij de organisatie geprofessionaliseerd en uitgebreid. Zo is het team van veldwerkers gegroeid van 33 naar 63 personen uit 45 verschillende landen. Tijdens de vergadering werden acht strategische prioriteiten door hem toegelicht, zoals het opzetten van nieuwe en versterken van bestaande organisaties. Het trainen van leiders via de verschillende *training tracks* en het opzetten van teams in de verschillende taalgroepen zijn voor ICMDA ook een prioriteit.

Gedurende de coronapandemie zijn er veel activiteiten online opgezet, zoals webinars op de donderdagmiddag en wekelijkse trainingen in verschillende talen. Inschrijven hiervoor verloopt via de website, die goed up-to-date wordt gehouden. Er is door vrijwilligers ook tijd gestoken in het vertalen van ICMDA (studie)materiaal naar het Spaans, Frans, Russisch en Portugees. Doordat de laatste jaren veel online is gedaan, is er een positief financieel resultaat. Dit geld wordt deels gestoken in het komende wereldcongres en het wereldcongres dat in 2026 in Zuid-Korea gehouden zal worden.

De Board van ICMDA was tijdens de *General Assembly* aanwezig in Tanzania, waar volgend jaar juni het **17^e wereldcongres** zal plaatsvinden. Het thema van het congres is: *Serving with love in a Hurting World*. Een wereldcongres is een unieke kans om christelijke studenten en (tand)artsen te leren kennen vanuit de hele wereld en je deel te voelen van de ICMDA-familie. Voor mij zijn de congressen die ik heb bezocht inspirerend en opbouwend geweest. Als je interesse hebt om te gaan of je wilt meer informatie, geef dit dan aan een van ons door, zodat je toegevoegd kan worden in de appgroep. ✓

Dichter bij huis vindt in Amersfoort op zaterdag 15 oktober in samenwerking met het CVPPP een **najaarscongres** plaats. Het thema is Uitbuiting en (psychisch) geweld. Ook dit belooft een mooie conferentie te worden waar u zich voor kunt opgeven².

Noten

1 <https://icmda.net/about/people/>

2 opgeven kan via www.kicg.nl/evenementen/

Strijd tegen
moderne slavernij
is **niet zonder**
hoop

*Misbruik van Filipijnse kinderen voor
livestreams (foto in scene gezet, IJM)*

GERTJAN DE JONG

Slavernij klinkt als iets uit een ver en duister verleden.

Maar ook vandaag de dag bestaan er vele vormen van slavernij. Volgens de Verenigde Naties treft moderne slavernij zelfs wereldwijd meer dan 40 miljoen mensen. Maar er is hoop. Bij *International Justice Mission* (IJM) zien we dat het mogelijk is om moderne slavernij bij de wortel aan te pakken.

KWETSBAAR

Het zijn vaak kwetsbare mensen die slachtoffer worden van moderne slavernij. Dit gold ook voor Joy uit de Filipijnen. Nadat haar moeder naar het buitenland vertrok, woonde dit meisje bij verschillende pleeggezinnen. Ze miste haar moeder en voelde zich vaak eenzaam. “Ik voelde mij net een straathond,” blikt ze terug op die jaren. “Ik leefde waar ik maar terecht kon.” Toen Joy tien jaar was, werd ze met een paar vriendinnen bij een vrouw thuis uitgenodigd. Ze dacht dat deze vrouw te vertrouwen was en haar wilde helpen, maar al snel voelde ze dat er iets niet klopte. “Er waren meerdere volwassenen in het huis,” vertelt ze. “Ze dwongen mijn vriendinnen en ik een slaapkamer in te gaan. Toen zagen we de camera. Ik dacht bij mezelf: Waarom is er een camera? Tot mijn verbazing vroegen ze mij om mijn kleren uit te trekken. Ze zeiden dat er foto’s van ons samen gemaakt zouden worden. Ik was heel bang, gespannen en verward.”

Jarenlang werd Joy seksueel misbruikt voor livestreams. Het zijn vaak westerse mannen die hiervoor betalen en online opdrachten geven die Filipijnse kinderen voor de webcam moeten uitvoeren. “Ik bleef maar hopen dat dingen zouden veranderen,” verzucht Joy. “Dat het misbruik zou stoppen.”

Na jaren van uitbuiting, kwam IJM Joy op het spoor. Samen met de lokale autoriteiten heeft IJM een reddingsoperatie uitgevoerd om Joy in veiligheid te brengen en de vrouw te arresteren die Joy haar ‘bazin’ noemde. Joy was 17 jaar oud toen ze bevrijd werd en naar een nazorghuis werd gebracht. Daar kreeg ze traumazorg en nam deel aan groepstherapie. “We vertelden elkaar onze verhalen en bemoedigden elkaar,” vertelt ze over die sessies. “Dat hielp enorm. Ook al hebben wij problemen, we dromen allemaal van een beter leven, dat we succesvol kunnen zijn. We zingen, doen karaoke, we dansen en we studeren.”

Gertjan de Jong
werkt als *lead media*
affairs bij *International*
Justice Mission
Nederland.

BESCHERMEN

Misbruik voor livestreams, waar Joy slachtoffer van werd, is één de vormen van slavernij die vandaag de dag veel voorkomt. Op dit moment leven er volgens de VN ruim 40 miljoen mensen in moderne slavernij. Ze worden gedwongen tot arbeid, seks of zijn tegen hun zin uitgehuwelijkt en hebben geen mogelijkheid om te vluchten. Van de grofweg vijf miljoen mensen die worden uitgebuit in de seksindustrie is 99 procent vrouw, een vijfde is kind. Voor alle mensen die vastzitten in moderne slavernij geldt dat ze geen kant op kunnen, ze worden - vaak met geweld - gedwongen zwaar en onbetaald werk te doen.

International Justice Mission is een organisatie die in diverse landen strijdt tegen moderne slavernij. Dat doen we door, in samenwerking met lokale autoriteiten, kinderen, vrouwen en mannen te bevrijden uit moderne slavernij in bijvoorbeeld Ghana, Zuid-Azië en Midden-Amerika. Vervolgens zorgen we dat deze mensen traumazorg ontvangen en hulp om weer een leven in vrijheid op te bouwen. Daarnaast strijden we ervoor dat slaafeigenaren gerechtelijk worden vervolgd en staan onze advocaten slachtoffers bij in de rechtszaal. Ook geven we trainingen aan bijvoorbeeld politieagenten en officieren van justitie. Op deze manier kunnen zij moderne slavernij nog effectiever aanpakken en gaan criminelen merken dat het grote gevolgen geeft als ze zich vergrijpen aan kwetsbare mensen, ook als deze mensen in de verste verte geen advocaat kunnen betalen. >>

“Wij zien dat het mogelijk is om moderne slavernij bij de wortel aan te pakken

Slavernij in de Aziatische textielindustrie (IJM)

SCHAAMTELOZE UITBUITING

Moderne slavernij raakt volop de Nederlandse economie. Producten die door mensen in slavernij zijn vervaardigd, worden hier massaal verkocht. Niet zelden zijn het kinderen die het zwaarste en gevaarlijkste werk doen in productieketens die eindigen in Nederlandse winkelstraten. Kinderen naaien onze kleding in Bangladesh, halen de kobalt voor onze smartphones uit Congoese mijnen en oogsten in Ghana de cacaobonen voor onze chocolade. Deze kinderen werken vaak onder levensgevaarlijke omstandigheden en worden door geweld tot gehoorzaamheid gedwongen.

Econoom Paul Schenderling berekende met bedrijfskundige Matthias Olthaar dat voor de Nederlandse economie 13,8 miljoen niet-westerse mensen aan het werk zijn – dat is 1,8 fte per Nederlands huishouden. Eigenlijk werken voor elke leefeenheid in Nederland dus twee niet-westerse ‘slaven’. In een interview met *De Nieuwe Koers* zei Schenderling: “Niemand van ons ziet zichzelf zoals we echt zijn. Ouderwetse mijnheren en mevrouwen die schaamteloos andere mensen vele uren loodzwaar werk laten doen.”

De Nederlandse wet beschermt wel mensen binnen onze landsgrenzen tegen geweld en uitbuiting, maar niet de mensen die buiten de landsgrenzen onze producten maken. De *Wet Duurzaamheid en Verantwoord Ondernemen*, die recent werd aangenomen, is een eerste stap in de goede richting om dit onrecht tegen te gaan, maar er gelden nog steeds geen serieuze sancties op het importeren van goederen waarvoor mensen zijn uitgebuit.

NEDERLANDSE DADERS

Ook op andere manieren raakt moderne slavernij de Nederlandse samenleving. Zo komt de vraag naar seksuele

uitbuiting van Filipijnse kinderen vooral uit westerse landen, zoals Australië, het Verenigd Koninkrijk en ook Duitsland en Nederland. Om die reden werken IJM en de Filipijnse autoriteiten samen met onder andere de Duitse en Britse politie om deze vorm van slavernij tegen te gaan. Vorig jaar is er in de Filipijnse hoofdstad Manila een Nederlandse *liaison officer* van start gegaan om uitbuiting van kinderen voor webcams tegen te gaan. Een van de doelen van deze politiemedewerker is om meer zicht te krijgen op Nederlandse daders die via internet tegen betaling het misbruik van Filipijnse kinderen regisseren.

OOST-EUROPA

In 2019 is een IJM-team in Roemenië gestart om moderne slavernij en mensenhandel in Europa tegen te gaan. Ook in Europa is dit namelijk hard nodig. Criminele bendes azen op kwetsbare mensen in arme gemeenschappen in Oost-Europa. Zij lokken hen met mooie beloften en verhandelen hen vervolgens naar West-Europese landen waar ze worden uitgebuit in de prostitutie of bijvoorbeeld kwekerijen. Het WODC, het kennisinstituut voor het ministerie van Justitie en Veiligheid, liet in 2018 en 2019 onderzoek doen naar mensenhandel in Nederland. Daaruit bleek dat er in die periode naar schatting 5000 slachtoffers van mensenhandel waren in ons land.

Door de oorlog in Oekraïne is de risicogroep voor mensenhandel in Europa enorm gegroeid. Daarom werkt IJM sinds de oorlog aan de Oekraïense grens om autoriteiten te trainen om mensenhandel te herkennen, vluchtelingen naar veilige plekken te begeleiden en noodhulp en voorlichting te geven.

Zo hadden IJM-medewerkers enkele maanden geleden contact met Larysa (schuilnaam). Zij sloeg op de vlucht

voor het oorlogsgeweld in Oekraïne. Onderweg ontmoette ze een aantal ‘weldoeners’. Zoals een man uit Italië. Hij beloofde Larysa een mooie toekomst in zijn land, maar beroofde haar vervolgens van 700 euro en liet haar achter bij de Roemeense grens.

Onderweg naar Duitsland kreeg ze contact met een andere man, hij bood haar een baan aan in Berlijn. Gelukkig had Larysa ook contact met medewerkers van een opvangcentrum, die door IJM waren getraind in het tegengaan van mensenhandel. Zij zagen dat het *social media*-profiel van de man er nogal verdacht uitzag. Deze experts overtuigden Larysa ervan dat ze uit zijn buurt moest blijven, omdat hij zeer waarschijnlijk een mensenhandelaar was.

TOPJE VAN DE IJSBERG

Zoals Larysa zijn er veel Oekraïense vluchtelingen (vooral vrouwen en kinderen) waar mensenhandelaren op loeren. *NRC Handelsblad* berichtte op 14 juli over de Noorse en Zweedse politie die prostitutienetwerken hebben ontdekt waarin de meeste vrouwen uit Oekraïne kwamen. “In Nederland gaat het tot nu toe om een ‘handjevol meldingen’ van seksuele uitbuiting van Oekraïense vrouwen,” zegt Ina Hut, directeur van het Coördinatiecentrum Mensenhandel. Tegelijk geeft ze in NRC aan dat het echte probleem waarschijnlijk vele malen groter is: “Meestal zijn de meldingen die bij ons terechtkomen het topje van de ijsberg.” Vaak hebben de betrokken vrouwen niet meteen in de gaten dat het om mensenhandel gaat. Zo kan het lang duren voordat dit bij hulporganisaties op de radar komt.

Om mensenhandel in Nederland tegen te gaan, gaat er binnenkort bij IJM Nederland een expert mensenhandel aan de slag. Deze medewerker zal intensief contact

houden met IJM-collega’s in Oost-Europa, maar ook met de Nederlandse en Roemeense politie. Het doel is om zo beter zicht te krijgen op Europese bendes van mensenhandelaren.

HUISARTSEN

Ook huisartsen kunnen bijdragen aan de strijd tegen mensenhandel, bijvoorbeeld door alert te zijn op signalen van mensenhandel. Dit kunnen de volgende signalen zijn, zeker als ze in combinatie voorkomen: een patiënt is sterk vermagerd, depressief, heeft snel wisselende emoties en vertoont tekens van mishandeling en zelfverwonding en ziet er plotseling uitdagend en sexy uit. De persoon gaat om met mensen die veel ouder zijn die hij of zijzelf, doet geheimzinnig over nieuwe vrienden of kennissen, wordt gehaald en gebracht met scooter of auto, heeft onverklaarbare schulden, beschikt niet zelf over zijn of haar paspoort, en kan de relatie met een persoon of groep mensen niet verbreken. Bij vermoedens van mensenhandel en uitbuiting is het zeer raadzaam om contact te zoeken met de politie.

HOOPVOLLE VERANDERINGEN

IJM-medewerkers worden gedreven door hun geloof in Christus en de Bijbelse oproep om recht te doen. Zo roept de profeet Jesaja op om kwetsbare mensen beschermen tegen geweld, uitbuiting en machtsmisbruik: “Zoek het recht, houd tirannen in toom, bied wezen bescherming, sta weduwen bij” (Jesaja 1:17). Ook het Nieuwe Testament maakt duidelijk dat God woedend is over exploitatie van arbeiders. >>

“Ook huisartsen kunnen bijdragen aan de strijd tegen mensenhandel

Wij geloven in een God die zelfs in de diepste duisternis licht kan brengen'

Jacobus schrijft: "Het loon van de arbeiders die uw velden gemaaid hebben, dat door u achtergehouden is, schreeuwt tot God, en de jammerklachten van hen die geogst hebben, zijn doorgedrongen tot de oren van de Heere van de hemelse legers" (Jacobus 5:4).

Christus werd gezonden om "aan armen het Evangelie te verkondigen, om te genezen wie gebroken van hart zijn, om aan gevangenen vrijlating te prediken en aan blinden

het gezichtsvermogen, om verslagenen weg te zenden in vrijheid, om het jaar van het welbehagen van de Heere te prediken" (Lukas 4:19).

Het geloof in Christus' liefde motiveert IJM-medewerkers dagelijks om de strijd aan te gaan tegen moderne slavernij en andere vormen van geweld. Die strijd is niet zonder hoop. We zien dat verandering mogelijk is. In 2007 werden in Cebu (Filipijnen) kinderen op grote schaal seksueel geëxploiteerd in barretjes. IJM streed er jarenlang om kinderen te bevrijden, te zorgen dat wetten worden nageleefd en zij die kinderen exploiteren worden vervolgd. In 2010 maakte een extern, onafhankelijk onderzoek duidelijk dat het aantal kinderen in de seksindustrie in deze metropool met 79% was gedaald.

TAMIL NADU

Recent voltrok zich in de staat Tamil Nadu (Zuid-Azië) een soortgelijke verandering. In de beginjaren van ons werk in Tamil Nadu was het rechtssysteem corrupt en ontbrak het aan de juiste hulpmiddelen om bevrijdingsacties te kunnen uitvoeren. In 2013

lanceerde IJM het zogenoemde *Systeem Transformatie Programma*. Het doel was het rechtssysteem te herstellen. Dit terwijl een minister van de staat nog ontkende dat er sprake was van gedwongen slavenarbeid in zijn gebied. Inmiddels zit IJM met dezelfde minister aan tafel en wil hij alles op alles zetten om slavernij uit te bannen. En de politie die in de beginjaren geen zin had om mee te werken aan reddingsoperaties, heeft ons team onlangs een *award* uitgereikt voor onze bijdragen in hun successen.

Eigenaren van fabrieken realiseren zich steeds meer dat zij hun *business* niet langer kunnen runnen door kinderen, vrouwen en mannen uit te buiten als slaaf. In de staat Tamil Nadu zien we dan ook een drastische afname van slachtoffers van gedwongen arbeid. In 2014 was het percentage arbeiders die die tot slaaf waren gemaakt nog 29,9, nu is dat 6,89%. In zeven van de 38 districten in de staat is het percentage zelfs 0%. In deze districten kun je een steenfabriek, steengroeve en kledingfabriek binnenwandelen, zonder ook maar iemand te vinden die slachtoffer is van gedwongen slavenarbeid.

GEBED IS FUNDAMENTEEL

Wereldwijd zijn er vele duizenden mensen die - vaak dagelijks - bidden voor het werk van IJM, zogenaamde *Prayer Partners*. Wij geloven dat gebed fundamenteel is om licht te brengen in de zeer duistere wereld van uitbuiting en moderne slavernij. *Prayer Partners* krijgen via de mail urgente gebedspunten doorgestuurd. Zij bidden voor specifieke onderwerpen, zoals een reddingsoperatie die gepland staat of het werk van een *undercover*-medewerker die, niet zonder gevaar, probeert te achterhalen in welke gebieden kinderen vastzitten in prostitutie. Daarnaast zijn er vele duizenden mensen die financieel bijdragen aan de missie als zogenaamde *Freedom Partner*. Zowel gebed als financiële middelen zijn onmisbaar in het gevecht tegen moderne slavernij.

Verhalen over de gruwelijke realiteit van moderne slavernij en uitbuiting kunnen je totaal verlammen. Maar wij geloven in een God die zelfs in de diepste duisternis licht kan brengen. Zijn Koninkrijk komt. Dit geeft een ongekend perspectief en moed om door te strijden. Of zoals Augustinus zei: "Hoop heeft twee prachtige dochters, woede en moed. Woede over de dingen zoals ze zijn en moed om te geloven dat ze niet zullen blijven zoals ze zijn."

Wilt u meer weten over IJM of Prayer Partner of Freedom Partner worden? Zie www.ijmnl.org ✓

Kinderen die worden bevrijd van misbruik voor livestreams (IJM)

GEERTEN SCHOUTEN

De documentaire
Hemelbestormers (2014)

volgt een expeditie naar de top van de Cho Oyu, een berg van meer dan 8000 meter hoog in de Himalaya. De deelnemers, een mix van zeer ervaren avonturiers, beginnelingen en sherpa's, worden samen geconfronteerd met de ontberingen die de berg biedt. Een belangrijk moment is wanneer de twee meest ervaren klimmers ervoor kiezen een toppoging te doen, terwijl op dat moment de jongste klimmer zoek is. Pas de volgende dag, als iedereen terug is in het basiskamp, blijkt dat deze door kou en vermoeidheid eerder is gestrand terwijl hij zijn aansteker was vergeten. Daardoor heeft hij zich ook niet behoorlijk kunnen opwarmen, en is hij de rest van de expeditie herstellend van bevroeringsverschijnselen.

Terwijl het grootste deel van de groep het de meest ervaren klimmers kwalijk neemt dat ze de junior niet hebben gezocht of geholpen, wijzen zij op hun beurt op de individuele verantwoordelijkheid, de onervarenheid en de domme fout die hij heeft gemaakt door de aansteker te vergeten. De pechvogel (of dommerik?) leert zijn les, maar de buitenwereld maakt kennis met de harde route naar de top, waar geen plaats is voor onhandigheid en er onderling nietsontziend wordt gehandeld.

Volgens mij zijn er veel overeenkomsten tussen alpinisme en de zorg. Voor de hand liggend zijn zaken als doelgericht handelen, lage fouttolerantie, onderlinge concurrentie. Veel belangrijker is volgens mij dat er gelijkenissen zijn in benodigde competenties voor beide disciplines.

Analytisch denken, durf en keuzes kunnen maken, zijn belangrijke vaardigheden, essentieel voor dokter en bergsporter. Ook las ik eens over een onderzoek waaruit bleek dat men veelal denkt dat de bergsporter risico's opzoekt, terwijl deze in werkelijkheid juist bezig is met risico's uitsluiten, vooruitdenken, en alternatieve plannen; een parallel met veel medische vakgebieden.

De afgelopen jaren heb ik geleerd dat een mens het best tot zijn recht komt, wanneer persoonlijke competenties, zo u wilt: talenten, optimaal worden benut. Het is trekken aan een dood paard wanneer wordt gevraagd te investeren in vaardigheden die iemand nooit goed zal kunnen uitvoeren.

Geerten Schouten

studeert aan het Erasmus MC, is tweedejaars coassistent en beheert de financiën van CMF Studenten. Het liefst klust hij de hele dag, in de vakantie loopt hij graag door de bergen.

Zelf vond ik het vreselijk vermoeiend dat tijdens mijn eerste coschap de verwachting leek te bestaan dat de co een mini-specialist moest zijn. Zelden heb ik mij zo onbekwaam en onnuttig gevoeld, en ik heb dan ook kortstondig overwogen te stoppen en iets leukers te gaan doen.

Gelukkig was het daaropvolgende coschap een groot feest, waar de oudste baas zei: "Ik denk dat ik na vijf minuten koffiepauze wel weet wat de co later wordt. Bij een vakgebied hoort een bepaald type mens met een bepaald karakter." En, wanneer je een fout maakte: "Dat is prima, je hebt het gezien, gecorrigeerd, en de volgende keer doe je het goed".

Kort daarna maakte ik zelf de fout door de aanname te maken dat in april de Duitse winter wel voorbij zou zijn, wat ik moest bekopen met enkele bibberende nachten in een tentje te midden van sneeuw en vrieskou. De les: volgende keer gaat er een extra donsjas mee. Ik denk ook niet dat de alpinist uit de documentaire ooit nog op pad gaat zonder aansteker.

Ook het CMF Studentenbestuur gaat aan de slag met de eigen sterke kanten en verbeterpunten: samen zullen we de *Strengthsfindertest* doen. Met onze studentwerker c.q. expeditieleider Arjen Zijdeveld gaan we de confrontatie met onszelf aan, met als doel onze individuele talenten en vaardigheden beter te kunnen benutten voor onszelf en onze collegae. Het wordt een mooie uitdaging om ook dit collegejaar een goed programma op te zetten! ✓

Hemelbestormers (EO, filmmaker: Geertjan Lassche) is te zien via NPO Start.

Drijfveren

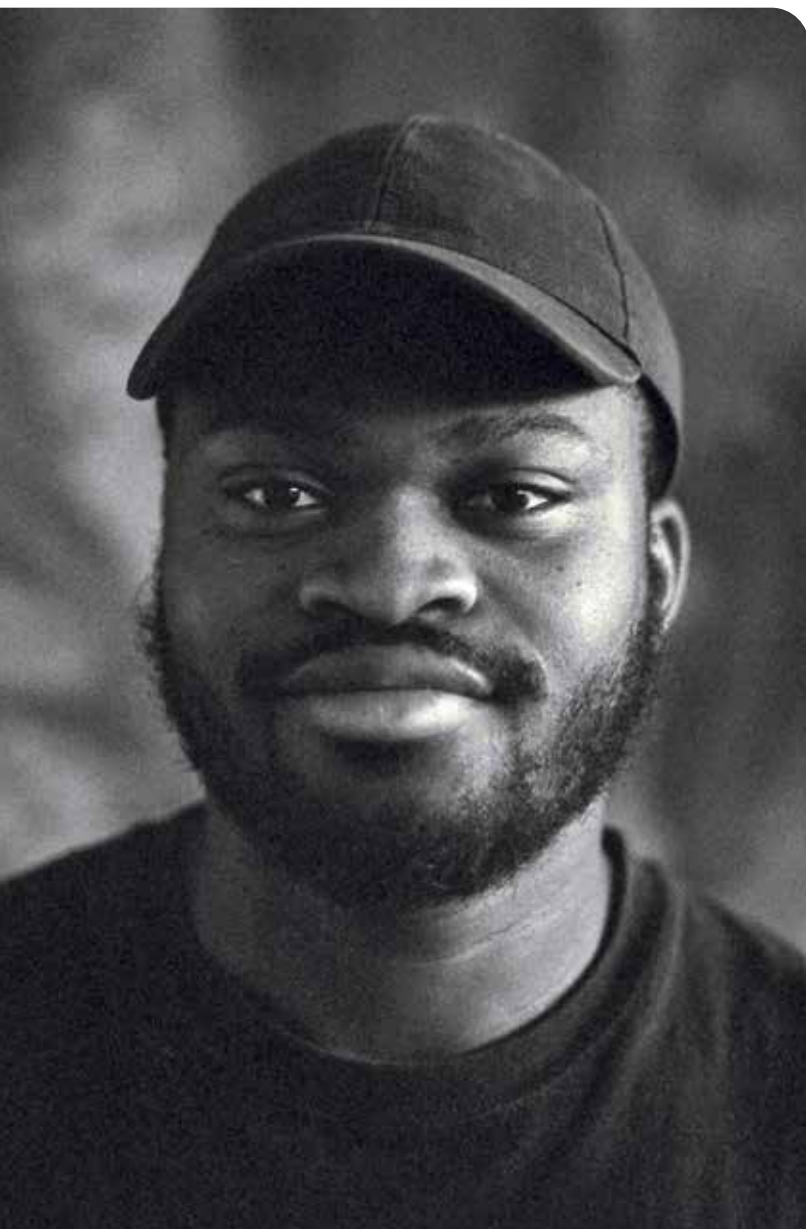
VAN DE REDACTIE

In deze column
komt **Favour Melody**

Adedigba uit Nigeria aan het woord. Momenteel verblijft hij via *Takecarebnb* in Nederland, want hij vluchtte voor de oorlog uit Oekraïne, waar hij geneeskunde studeerde. Melody volgt online colleges en werkt ook als docent Engels. Verder houdt hij van muziek.

Geneeskundestudent uit Oekraïne

WAAROM BEN JE GENEESKUNDE GAAN DOEN?

Toen ik heel klein was, wilde ik al dokter worden, ik houd ervan om mensen te helpen. Uiteindelijk is mijn enige doel het versterken van de gezondheidszorg in rurale delen van Afrika. Ik wil me specialiseren in *Public Health*.

WIE ZIJN TOT NU TOE JE MEEST BELANGRIJKE DOCENTEN GEWEEST?

Meneer Segun Alege, mijn biologieleeraar op de middelbare school. Hij maakte de biologie van de mens enorm interessant door de manier waarop hij les gaf. Hij vertelde ons ook altijd waarom hij middelbare schoolleeraar was geworden in plaats van arts; hij probeerde ons te laten leren van zijn fouten. Verder is Prof. Dr. Tatyana Chuygai uit Oekraïne belangrijk voor mij. Zij kon de fysiologie geweldig uitleggen. Zij accepteerde geen middelmatigheid van haar studenten, ik studeerde harder voor haar vakken dan voor andere vakken.

HOE INTEGREER JE JE CHRISTELIJKE LEVENSVISIE IN JE PROFESSION?

Ik laat mensen graag weten dat dokters belangrijk zijn, maar dat God degene is die genezing brengt en dat Hij uiteindelijk artsen succesvol kan laten zijn.

HOE HOUD JIJ JE WERK/PRIVÉBALANS MOMENTEEL GOED?

Het duurde even voordat ik enige balans had, met het tegelijkertijd werken en studeren. Ik moest leren hoe prioriteiten te stellen; ik word er beter in. Het helpt mij

om een schema te maken en de dag in te delen in tijd voor werk, tijd voor studie, maar ook tijd voor rust en andere dingen. Ik deed ook wel wat in de kerk, maar moest taken delegeren, zodat ik niet meer de enige was die dingen deed.

WAT IS JOUW DROOM VOOR DE TOEKOMST?

Ik zou de gezondheidszorg in Nigeria willen verbeteren. Wie weet kan ik mijn eigen ziekenhuis bouwen en een team van professionals om me heen verzamelen. Ik zou willen dat het beter wordt dan het nu is. Nu verliezen mensen hun leven als gevolg van ontoereikende gezondheidsvoorzieningen om hen te behandelen. Ook moeten de artsen in het land goed en op de juiste momenten worden betaald. Eerlijk gezegd zijn veel zaken in Nigeria ontmoedigend. Tegelijkertijd is die situatie de motor achter mijn wens om mijn dromen na te jagen.

WAS JE BETROKKEN BIJ CHRISTIAN MEDICAL FELLOWSHIP IN OEKRAINE?

We hadden de ICMA, *International Christian Medical Association*. Ik was geen actief lid, maar ging soms wel naar de conferenties. Ik ben contact met de meesten verloren, velen zijn teruggegaan naar hun ouderlijk huis, sommigen zijn door de oorlog verspreid over heel Europa.

HEB JE EEN BOODSCHAP VOOR DE LEDEN VAN DE NEDERLANDSE CMF?

Galaten 6:9: 'En laten wij niet moe worden goed te doen, want te zijner tijd zullen wij oogsten, als wij het niet opgeven'. *Keep up the good work!* We moeten ook doorgaan met verspreiden van het evangelie in de medische wereld.

HOE ZIE JE JOUW TOEKOMST, NU DE OORLOG ZO VERWOESTEND IS IN HET LAND WAAR JE STUDEERDE?

Ik zoek zonder ophouden naar een plek waar ik mijn studie kan vervolgen. Momenteel probeer ik wel plannen te maken, maar ik leef bij de dag. De toekomst is in Gods handen. ✓

“...ik leef bij de dag. De toekomst is in Gods handen.”

Verzekeren is zorgen voor elkaar

Ieder leven is waardevol. Ook als dat leven in de ogen van mensen niet zo perfect is. Wij willen mensen helpen om van betekenis te zijn, voor zichzelf en anderen. Dit doen we door geloof, zorg en hulp bij elkaar te brengen.

We zetten ons in voor sterke relaties

We helpen partners hun relatie goed te houden. Met relatieavonden, een relatiespel en vergoedingen voor relatiecursussen en relatietherapie.

En we helpen ouderen en hun kinderen om ervoor elkaar te zijn. En elkaar te begrijpen. Met gesprekskaartjes, een podcastserie en tips.

Ook als u nog geen klant bent, helpen we u graag.

Meer informatie?

Kijk op prolife.nl/zorgenvoorelkaar

PROLIFE

De christelijke zorgverzekeraar

MARIA KLOOSTERMAN

De coronapandemie en haar impact is u

allen bekend. Er speelt echter nog een andere epidemie in ons land. Eentje die al veel langer bestaat, sluimerend voortschrijdt en lang niet zoveel media-aandacht krijgt. Toch heeft deze epidemie in tien jaar tijd een verdubbeld aantal slachtoffers gemaakt. Slachtoffers overlijden gemiddeld vijftien jaar eerder. Vijftien jaar! Soms kunt u slachtoffers herkennen, maar vaak niet. Ze worden namelijk letterlijk uit het straatbeeld geveegd met bijvoorbeeld *anti-homeless spikes*. U raadt het al, de epidemie waar ik het over heb heet 'de daklozen epidemie'.

Maria Kloosterman is zesdejaars geneeskundestudent en bestuurslid van de stedengroep in Nijmegen. Daarnaast doet ze onderzoek naar de zorg voor dakloze mensen in Nederland en geniet ze van pianospelen, koken en het samenzijn met vrienden en familie.

Lessen van de straat

Zelf kende ik deze epidemie nog niet, tot 2,5 jaar geleden m'n studie stil kwam te staan door de andere pandemie en ik mee mocht doen aan een groot onderzoek onder dakloze mensen in Nederland. We onderzochten de impact van pandemie op de leefomstandigheden van en toegang tot zorg bij dakloze mensen. U moet weten dat de populatie van dakloze mensen ongeveer is verdubbeld ten opzichte van 2009. Toen waren er ongeveer 18 duizend mensen dakloos. Een krappe tien jaar verder, in 2018, waren dit er 39 duizend (bron: CBS). De cijfers omvatten een groep mensen in de leeftijd van 18 tot 65 jaar, zonder vaste verblijfplaats, die sliepen op straat, in de opvang of op niet-structurele basis bij familie en vrienden. Mensen jonger dan 18 of ouder dan 65 jaar zijn niet eens meegerekend, wat maakt dat de aantallen in werkelijkheid hoger zullen liggen.

Hoe het komt dat slachtoffers vijftien jaar korter leven? Door een slechtere gezondheid als gevolg van hun leefomstandigheden, hoge mate van psychische stress, verminderde weerstand en comorbiditeit zoals verslaving, psychiatrische aandoeningen, COPD, tandproblemen en cardiovasculaire aandoeningen. Een beroep op zorg doen is daarbij moeilijk, zeker als je geen woonadres hebt. Want,

geen woonadres betekent geen zorgverzekering. En geen zorgverzekering betekent alles zelf moeten betalen, wat logischerwijs zorgmijding in de hand werkt.

Door de coronapandemie kwamen veel 'nieuwe' dakloze mensen in beeld. Ik sprak met economische daklozen zoals de taxichauffeur die zijn baan was kwijtgeraakt en nu in zijn auto slaapt. In een sporthal sprak ik met de Poolse arbeidsmigrant, tevens zijn baan kwijtgeraakt, en daarmee zijn woning en ook zijn zorgverzekering. Zo gaat dat met mensen die niet meer nodig zijn! Ook sprak ik met een dakloze moeder, gevlucht voor huiselijk geweld tijdens de lockdown, en 'bankslapers', vaak jongvolwassenen, die niet meer terecht konden bij hun sociale netwerk. Door de coronamaatregelen, inclusief lockdown, werd er in zeer korte tijd opvang voor iedereen gerealiseerd, ook voor hen. Ze konden tot rust komen, soms zelfs in hotels met eenpersoonskamers. Er werden zorgtrajecten gestart. De overheid strooide met geld, de remmen gingen los. Dat was mooi maar ook erg dubbel. Toen de coronamaatregelen weer werden opgeheven, was het pleite met de extra capaciteit in de opvang en werden veel mensen zonder pardon weer terug op straat gezet.

Mijns inziens heerst veelal het idee dat dakloosheid een kwestie 'eigen schuld, dikke bult' is. Daardoor gaat er te weinig aandacht uit naar de structurele factoren die dakloosheid veroorzaken. Een vaccin was binnen een jaar gemaakt, waar blijft de oplossing tegen dakloosheid? Elk mens heeft immers recht op huisvesting en medische zorg. En dat betekent dus dat we, als christen en als dokter, de noodklok moeten luiden en wat moeten doen aan het falend woonbeleid en het probleem van onverzekerdeheid. Alleen samen krijgen we deze epidemie onder controle! ✓

ANTJE OOSTERKAMP

'Vandaag wil ik naar huis!', stralend kijkt Maisha

mij aan. Ik ben blij om te zien dat zij zich vandaag zoveel beter voelt. Morgen wordt hier in Bangladesh het offerfeest gevierd en het grootste deel van onze patiënten zijn moslim, dus we hebben vandaag al flink wat patiënten naar huis laten gaan. Maisha is een bijzondere patiënte. Tien jaar oud, met een gewicht van 13kg is zij veel te klein voor haar leeftijd. Acht jaar geleden kwam zij voor het eerst bij mij, toen twee jaar oud, met een cloaca. Bij onderzoek bleek zij geen uterus te hebben. Ik heb bij haar een anorectoplastie verricht (een neo-anus aangelegd), maar deze heeft helaas nooit goed gewerkt, ze bleef incontinent.

Antje Oosterkamp
is chirurg in
Bangladesh

Chirurg in Bangladesh

MAISHA

Na enige tijd verdween ze uit de follow-up, maar ze kwam twee weken geleden terug. Ze bleek een megasigmoid te hebben ontwikkeld, een bol buikje, waardoor ze eigenlijk ook niet goed meer kon eten. Na overleg met haar moeder en met een aantal kinderchirurgen in Nederland heb ik besloten om het sigmoidcolon te verwijderen en haar een stoma te geven. Nu, na vier dagen, is haar voorheen bolle buikje hol geworden en is ze fit

genoeg om naar huis te gaan en feest te vieren.

Wel maak ik mij zorgen over haar toekomst. In een land waar de voornaamste taak van een vrouw is om kinderen (en vooral zonen!) voort te brengen, is het feit dat zij geen uterus heeft een groot probleem. De kans is groot dat zij niet zal kunnen trouwen en daardoor een 'last' voor haar familie zal blijven. Maar voor nu hoop ik dat ze naar school zal kunnen gaan.

ABRAHAM

Bij het offerfeest wordt herdacht dat Abraham bereid was om zijn zoon te offeren. God

hield hem op het laatste moment tegen en Abraham mocht in plaats van zijn zoon een ram offeren. Dit zou de meeste van jullie bekend moeten voorkomen. Wel wordt er hier vanuit gegaan dat het om Ismaël en niet Isaak ging. Families kopen naar draagkracht een geit of een rund en dit wordt geslacht. Een derde van het vlees gaat naar de familie, een derde naar burens en vrienden en een derde naar de armen. Dit betekent dat een kind als Maisha, dat uit een arm gezin komt, gedurende deze dagen hoogstwaarschijnlijk wat vlees te eten zal krijgen. Wij bidden deze dagen voor onze burens, dat zij in een ontmoeting met God en zijn Zoon zullen hebben.

IETS OVER MIJZELF

Het is nu bijna tien jaar geleden dat ik als chirurg uit Nederland emigreerde om in Bangladesh te gaan werken. In deze eerste bijdrage zal ik iets van mijn achtergrond vertellen, hoe ik tot deze stap ben gekomen.

In mijn vroege jeugd hebben wij als gezin voor het werk van mijn vader een aantal jaar in Brazilië gewoond. Sinds die tijd heb ik altijd een aantrekking tot het werken in het buitenland gehad. Een coschap in Tanzania leerde mij dat het werken met beperkte middelen wel bij mij past, maar tijdens dat coschap miste ik het samenwerken met ander christenen.

Een logische stap na mijn basisartsexamen was dan ook de tropenopleiding, maar dan wel met de steun van een zendings- in plaats van een seculiere organisatie. Ik zie mijn rol in de zending vooral in het tonen van de liefde

Maisha

van God door mijn daden en het ondersteunen van mensen om mij heen die zich meer op verkondigen van het woord richten.

UITZENDING

Mijn eerste uitzending als tropenarts in 1996 was dan ook met de tekst uit Mattheüs 5:16: “Laat zo uw licht schijnen voor de mensen, opdat zij uw goede werken zien en uw Vader, die in de hemelen is, verheerlijken.” Die tekst is nog steeds de basis van mijn werk hier.

In die tijd was een ziekenhuis in een rurale regio van Bangladesh een van de mogelijkheden die ik van mijn zendingsorganisatie kreeg. Uiteindelijk heb ik een jaar in het noordwesten van het land gewerkt en twee jaar in het zuiden, meer in de rivierdelta die daar is, om daar een nieuw ziekenhuis op te starten.

Aan het einde van die drie jaar had ik toch het gevoel dat, als ik al langere termijn in Bangladesh wilde doorbrengen, ik meer training nodig had om klinisch betekenisvol werk te kunnen doen.

VAN MAASTRICHT TERUG NAAR BANGLADESH

Met wat omwegen kreeg ik de gelegenheid om de chirurgieopleiding in de regio Maastricht te doen en daarna ook nog de vervolgopleiding in oncologische chirurgie. Daarnaast heb ik ook wat ervaring in kinderchirurgie mogen opdoen. Met de huidige arbeidsmarkt voor chirurgen in Nederland voelde ik mij vrij om met al deze ervaring weer weg te gaan. Omdat ik in Bangladesh al in de cultuur en taal had geïnvesteerd, leek het logisch om terug naar het ziekenhuis te gaan waar ik in 1996 ben begonnen.

Normaalgesproken werk ik in ons ziekenhuis met één *junior doctor*, die nu sinds twee jaar bij de chirurgie werkt. Dr. Michael heeft de ambitie om chirurg te worden, werkt hard en is vriendelijk en geduldig voor patiënten. Hij is goed ingewerkt en kan daardoor veel poliklinische problemen met minimale supervisie afhandelen. Ondertussen is het een vreugde om te zien hoe hij ook chirurgisch vooruitgaat.

TERUG VAN VERLOF

Bijna een maand geleden kwam ik terug ‘naar huis’ na een verlof van ruim drie maanden in Nederland. Ik werd begroet door allerlei mensen die mij lieten weten dat men mij gemist had. Dit gold voor de andere buitenlandse staf van ons project, voor onze nationale staf maar ook voor mensen in de omgeving.

De eigenaar van een winkeltje aan de overkant van de weg vanaf de ingang van het terrein van ons ziekenhuis, liet mij weten dat hij regelmatig gebeld wordt door mensen die willen weten of ik er ben om patiënten te zien. Hij vond dat ik in de toekomst de mensen in de omgeving van tevoren in moet lichten voor ik met verlof ga. En dat terwijl er voor de helft van de tijd dat ik weg was vervanging was geregeld.

Het doet mij ergens wel goed dat ik na bijna tien jaar werken hier in de omgeving van ons ziekenhuis herkend wordt en dat het wordt gewaardeerd dat ik er weer ben. Maar goed, mensen zijn natuurlijk niet zo zeer blij met mijn persoon, maar vooral met mijn chirurgische vaardigheden.

VERSCHILLEN

Als ik mijn manier van werken hier vergelijk met het werk van een chirurg in Nederland ben ik dankbaar dat ik hier mag werken, vooral vanwege de breedte van het vak dat ik hier uitoefen.

Deze maand hebben we een coassistent en een arts-assistent chirurgie uit Nederland die meedraaien in ons kleine chirurgische team. Het is een beetje puzzelen om iedereen ‘iets nuttigs’ te laten doen. Aan de andere kant geeft het energie om het verschil van werken tussen hier bij ons in Bangladesh en in Nederland uit te leggen.

We bespreken de mogelijke redenen waarom een patiënte met een groot ulcererend mammacarcinoom pas zo laat bij ons komt en dan ook nog zegt dat het pas sinds drie maanden aanwezig is; het feit dat hier mogelijk schaamte bij speelt, maar ook de angst voor de kosten van een operatie. In Nederland zou deze patiënte na een MDO een uitgebreid traject met chemo- en radiotherapie ingaan. Hier ben ik degenen die in mijn eentje besluit dat zij waarschijnlijk het beste geholpen zal zijn met een mastectomie met een huidtransplantatie. Hopelijk kunnen we daarmee een lokaal recidief voorkomen, al weet ik wel dat de kans op curatie minimaal is. Ik ben dankbaar dat wij hier een *poor fund*-systeem hebben waardoor we de familie kunnen helpen om de rekening naar draagkracht te betalen. Zo proberen we tot een evenwichtige verdeling van medische zorg te komen. Maar dat is maar één aspect. Ik hoop jullie de komende tijd in IDDG meer te laten horen over de manier waarop wij hier in Bangladesh medische zorg leveren. ✓

Met dr. Michael op de OK

Arbeidsconflicten en ziekte

Een werknemer meldt zich ziek in verband met een conflict op het werk. Wat nu? Menig leidinggevende en rechtshulpverlener moet het antwoord op deze vraag schuldig blijven. Moet de ziekmelding 'serieus' worden genomen en worden doorgeleid naar de arbodienst? Moet het loon worden doorbetaald? En hoe moet het met de begeleiding van de werknemer? Welke maatregelen moet een werkgever nemen en moet de werknemer hieraan meewerken? Kan, als het conflict niet wordt opgelost, de werknemer worden ontslagen? Dergelijke vragen komen tijdens de studiedag aan de orde en worden beantwoord door met het onderwerp zeer ervaren docenten.

Zieke werknemer

De zieke werknemer...een dossier om hoofdpijn van te krijgen. Maar dat kan anders! Hoe zorg je voor optimale begeleiding en oplossingen? Wat moet, mag en kan? Vanuit een arbeidsrechtelijke invalshoek worden tijdens deze tweedaagse cursus de uitgangspunten voor een goede behandeling van deze dossiers besproken en wordt ingegaan op relevante actualiteiten en rechtspraak. Tijdens dag één wordt ingegaan op de rol van de bedrijfsarts, het ziektebegrip, de verplichting van de werknemer om ziekte te voorkomen en (mee) te werken aan herstel, de reikwijdte van de mededelingsplicht van de werknemer bij sollicitatie, de verzuimbegeleiding, het begrip passende arbeid en (nieuw) bedongen arbeid en de do's en dont's in het kader van de Wet Verbetering Poortwachter.

De tweede dag staan de (aanpassing van de) arbeidsvoorwaarden en het ontslag van de zieke werknemer centraal. Ook wordt ingegaan op de rol van de mediator. Zo krijgt u in twee dagen een volledig beeld van de zieke werknemer!

INSTITUUT VOOR ARBEIDSRECHT & HRM

Dé specialist in cursussen Arbeidsrecht ook voor de zorgsector!

Aanmelden via de website www.instituutvoorarbeidsrecht.nl of bel : 085- 111 93 60

ARBEIDSCONFLICTEN EN ZIEKTE:

14 december 2022
Novotel Amsterdam Schiphol
Airport te Hoofddorp

PUNTEN

NOvA 5 PO-punten
MfN 5 punten cat. 2
AbSg 5 uur arbeids- en
bedrijfsgeneeskunde
Hobéon SKO 2 punten

PRIJS

€ 495,- exclusief BTW.
Voor elke tweede en volgende
cursist van hetzelfde kantoor
ten behoeve van dezelfde
cursus wordt een
kantoorkorting van 10%
verstrekkt. De prijs bedraagt
dan € 445,50 excl. BTW.

ZIEKE WERKNEMER:

Dag 1

20 september 2022
Bilderberg Grand Hotel Wientjes
te Zwolle

17 november 2022

Van der Valk Hotel Breukelen te
Breukelen

Dag 2

6 oktober 2022
Bilderberg Grand Hotel Wientjes
te Zwolle

1 december 2022
Van der Valk Hotel Breukelen te
Breukelen

PUNTEN (per dag)

NOvA 6 PO-punten
MfN 6 punten cat. 2
AbSg 6 uur arbeids-, bedrijfs- en
verzekeringsgeneeskunde
Hobéon SKO 3 punten

PRIJS

€ 545,- per dag exclusief BTW.
Voor deelname aan beide dagen is
de prijs € 995,- excl. BTW. U
geniet dan een voordeel van
€ 95,-.

WEEK van **het LEVEN**

**D.V. 5 tot en met
12 november 2022**

Tijdens de Week van het Leven willen we aandacht vragen voor de bescherming van ongeboren kinderen en laten zien welke liefdevolle hulp er is.

MAAK DE WEEK VAN HET LEVEN MOGELIJK!

**Geef een gift op weekvanhetleven.nl
en ontvang een deel van het nieuwe
boek over de medische ethiek,
Het goede leven cadeau!**

of maak een gift over naar NL07 RABO 0382 2947 77
t.n.v. Stichting Platform Zorg voor Leven

Namens de allerkleinsten en hun moeders: hartelijk dank!

Diederik van Dijk,
Voorzitter Platform Zorg voor Leven

Bekijk de
campagne van dit
jaar op

weekvanhetleven.nl

Scan de QR-code met
uw telefooncamera.

De Week van het Leven wordt onder verantwoordelijkheid van Platform Zorg voor Leven georganiseerd door de NPV - Zorg voor het leven, Schreeuw om Leven, de ChristenUnie, de SGP, de RMU en SGP-jongeren, met steun van heel veel organisaties, bedrijven en personen die het leven een warm hart toedragen. Kijk op de website voor alle vrienden voor het leven.

De moeders van Mahipar

CAROLINE JANSSEN

AUTEUR

Forugh Karimi weet waarover ze schrijft: op 25-jarige leeftijd ontvluchtte ze Afghanistan. Ze studeerde vervolgens geneeskunde in Amsterdam en is momenteel werkzaam als psychiater en psychotherapeut. Van jongs af aan is schrijven haar passie. Ze schreef onder meer verhalen, essays en artikelen, zowel in het Farsi als in het Nederlands. Dit boek is een langgekoesterde droom, niet in het minst omdat Afghanen een meer genuanceerd gezicht verdienen¹.

THEMATIEK & VERHAAL

Welke onderwerpen snijdt Karimi niet aan? Is dit boek nu een thriller, geschiedenisboek of roman? Gaat het over vluchtelingen, een zoektocht naar je wortels of feminisme? Karimi krijgt het in haar debuutroman voor elkaar al deze thema's te combineren. De lezer wordt meegenomen in een Afghaanse familiegeschiedenis en daarmee in de geschiedenis van het land zelf. De verhalen van de dappere Lolo die een nieuw leven probeert op te bouwen en haar zoon Ramin, die wil achterhalen wie zijn vrouw neergestoken heeft en intussen langzaam achter zijn achtergrond komt, lopen naadloos in elkaar over en geven het verhaal spanning en vaart.

WAAROM WEL LEZEN

Met het fictieve verhaal van Lolo en Ramin wekt Karimi de Afghaanse geschiedenis tot leven. Naast de inzichten die dit geeft over wat zich de afgelopen 100 jaar in het land heeft afgespeeld, geeft het ook een inkijkje in het leven van iemand die haar leven achterlaat en ergens anders opnieuw

probeert te beginnen. Iets wat wellicht kan helpen in het begrijpen van vluchtelingen op dit moment. Karimi weet haar roman te doorzeven met geschiedenis en Afghaanse taal en cultuur, zonder de lezer hierin kwijt te raken. Het boek is goed geschreven, staat vol kleine of grotere wijsheden en geeft genoeg denkstof achteraf. Dit is zo'n verhaal waarvoor je (ongemerkt) je slaap opgeeft.

VOETNOOT

1. Karimi in Kunststof. www.nporadio1.nl/nieuws/cultuur-media/57e30dda-258d-41ab-a3b3-744f5b52227d/schrijver-en-psychiater-forugh-karimi-mensen-denken-bij-afghanen-meteen-aan-grotbewoners-of-terroristen

De moeders van Mahipar

Forugh Karimi

Uitgeverij Meridiaan | Februari 2022
488 pagina's | ISBN 9789493169777
€ 23,99

De kracht van vrouwen – een verhaal van moed en veerkracht

ANNET BOS

AUTEUR

Denis Mukwege (1955) is een Congolese gynaecoloog die gespecialiseerd is in het behandelen van fistels bij vrouwen, ontstaan door zware bevallingen en in de loop van de jaren steeds vaker door gewelddadige verkrachtingen. Voor zijn inzet voor vrouwen en meisjes die te maken kregen met verkrachting en seksueel geweld binnen een oorlogssituatie kreeg

hij - samen met Nadia Murad die seks-slavin bij IS was - in 2018 de Nobelprijs van de Vrede.

THEMATIEK

Zoals de titel al aangeeft wil Mukwege in zijn boek een stem geven aan de meisjes en vrouwen die hij is tegengekomen en heeft behandeld; we lezen hun verhalen en hoe ze na al het vreselijks dat hen overkomen is vaak een verbazingwekkende veerkracht laten zien en zich regelmatig inzetten voor anderen in moeilijke situaties.

Tegelijk is het boek een autobiografisch werk en leert de lezer Mukwege kennen. Zo lezen we bijvoorbeeld hoe hij tot zijn keuze kwam om arts te worden en uiteindelijk gynaecoloog. Hij vertelt over de situatie in Congo en hoe hij koos om ondanks carrièrekansen in Frankrijk terug te keren naar Congo. Later, nadat hij een aanslag op zijn leven ternauwernood had overleefd en het land was ontvlucht, besloot hij opnieuw naar Congo te gaan om daar als arts te werken en aandacht te blijven vragen voor het probleem van seksueel geweld.

Tot slot besteedt Mukwege veel aandacht aan het fenomeen seksueel geweld overal in de wereld. Hij bespreekt bijvoorbeeld hoe het komt dat zeer gewelddadige verkrachtingen juist in oorlogssituaties zo veelvuldig en in zulke ernstige vormen voorkomen. Ook is er aandacht voor de positie van vrouwen in een samenleving en de relatie tot seksueel geweld, hoe het aantal verkrachtingen verminderd kan worden en wat regeringen en individuen kunnen doen om hulp te bieden na seksueel geweld.

CITAAT

"Elk jaar van geweld dat verstrykt in Oost-Congo, elk leeggeroofd dorp, elke keer dat er weer een verwoest lichaam mijn ziekenhuis binnengebracht wordt, maakt de tragedie van mijn land nog weer groter. Het land is ziek. Het moet herstellen. Artsen zoals ik hebben al veel te lang brokstukken opgeraapt, botten gerepareerd en open wonden gehecht. Wat geldt voor Congo, geldt ook voor de strijd voor vrouwenrechten: als je in de positie bent dat je macht en invloed hebt, kun je wat doen. En als je niet werkt aan een oplossing, ben je deel van het probleem."

WAAROM WEL LEZEN

Het verhaal van Mukwege is een inspiratie voor elke arts om (ook in moeilijke omstandigheden) je in te blijven zetten voor anderen. Ook laat hij zien hoe een dokter soms ook buiten de spreekkamer

moet treden om de situatie van zijn patiënten te verbeteren of om nieuwe slachtoffers in de toekomst te voorkomen.

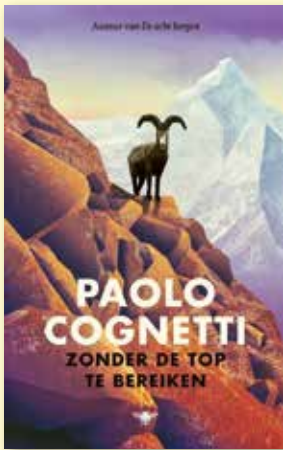
De kracht van vrouwen
– een verhaal van moed en veerkracht

Denis Mukwege

Uitgeverij De Bezige Bij | 2021 | 327 pagina's
ISBN 9789403154817 | € 26,99

Zonder de top te bereiken

MARJELLA OOSTEROM-EIJMAEL

AUTEUR

H. Paolo Cognetti is een Italiaanse auteur en brak door met het boek *De acht bergen*. Cognetti is in 1978 geboren in Milaan en begon ooit een studie wiskunde waarna hij overstapte naar de filmacademie van Milaan. Naast documentairemaker is hij actief als schrijver met inmiddels vijf boeken die ook in het Nederlands vertaald zijn.

THEMATIEK & VERHAAL

Waar Cognetti eerder schreef over de bergen in Italië gaat dit boek over de Dolpa, een afgelegen gebied in de Himalaya. Een gebied "buiten de geschiedenis, nog weg van de beschaving", aldus Cognetti. Het boek is een reisverslag van de hoofdpersoon die vier weken ontvlucht aan de moderne tijd en met een ezel en een oud reisverslag een reis maakt door het hooggebergte op zoek naar de sneeuwluipaard en de zin van het leven. Tijdens de reis raakt hij in gesprek met de bergbewoners en zijn reisgenoten en heeft hij een ontmoeting met een Tibetaanse hond. Hij spreekt met hen over

geluk, richting zoeken en het geheim van het leven. "Het geheim van de bergen is eenvoudig, het mijne niet. De bergen hebben geen betekenis, zij zijn betekenis; de bergen zijn. Ik zinder van leven, en ook de bergen zinderen en als ik het kon horen, dan is er een zindering die we gemeen hebben."

WAAROM WEL/NIET LEZEN

Dit boek is een aanrader voor de lezer die houdt van lange bergwandelingen en natuur en tijdens COVID-19 zin heeft om meegenomen te worden naar een andere plek. Dit boek is mijns inziens minder pakkend dan het eerder verschenen boek *De acht bergen*, misschien omdat dat boek zich

afspeelt in de streek waar Cognetti zelf is opgegroeid. *Zonder de top te bereiken* neemt je mee op een reis door Dolpa, een afgelegen gebied met mooie beschrijvingen over de pracht van de natuur. De vraag 'Waar zijn we naar op zoek wanneer we op reis gaan?' die centraal zou staan in het boek, komt minder naar voren dan gehoopt.

Zonder de top te bereiken

Paolo Cognetti

Uitgeverij De Bezige Bij | 2020 | 144 pagina's
ISBN 9789403181806 | € 19,99

Aankondiging Najaarsconferentie 2022

Op 15 oktober organiseren we een najaarsconferentie samen met het CVPPP (Christelijke Vereniging van Psychiaters, Psychologen en Psychotherapeuten), in samenwerking met het KICG (Kennisinstituut christelijke ggz). Het thema is:

Uitbuiting en (psychisch) geweld

Ook anno 2022 vindt er in onze maatschappij uitbuiting plaats en worden kinderen en volwassenen blootgesteld aan fysiek en mentaal geweld. Dit heeft grote impact op de mensen en hun omgeving. Opgroeien in zo'n omgeving maakt je slachtoffer, maar vergroot ook de kans dat je later dader wordt. Hoewel het wijdverbreid is, blijft het vaak onder de oppervlakte. En als we het in de spreekkamer opmerken, dan voelen we ons vaak onkundig en machteloos. Hoe breng je het ter sprake en hoe kun je een patiënt verder begeleiden? Tijdens de conferentie verdiepen we ons in deze en andere vragen rond het onderwerp.

In de ochtend hebben we lezingen van **Conny Rijken** (hoogleraar globalisering en mensenhandel en de nieuwe Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld tegen Kinderen) en **Richard Korver** (advocaat met ruime ervaring in begeleiding van slachtoffers van uitbuiting en geweld).

In de middag volgt een scala aan workshops. Een greep uit de onderwerpen:

- Seksueel misbruik in het gezin.
- Op het snijvlak tussen hulpverlening en recht, hoe houd je het zuiver?
- (Medische) zorg voor mensen in de prostitutie.
- Intervisie over wat de confrontatie met gevolgen van geweld en trauma met je doen.

Datum: zaterdag 15 oktober

Locatie: Leerhotel Het Klooster, Daam Fockemalaan 10, 3818 KG Amersfoort

Accreditatie is aangevraagd!

Meer en actuele informatie: www.cmf-nederland.nl/conferentie

Conny Rijken

Richard Korver

Agenda

8 oktober 2022

NKZN lustrumsymposium

Thema: volgt

Locatie: Ede

Informatie: <https://nkzn.medische-ethiek.nl>

15 oktober 2022

CMF najaarsconferentie

Thema: Uitbuiting en (psychisch) geweld

Locatie: Amersfoort

Informatie: www.cmf-nederland.nl

22 oktober 2022

NKZN najaarsbijeenkomst

Thema: Vruchtbaarheid

Locatie: Hilversum/online

Informatie: <https://nkzn.medische-ethiek.nl>

28 oktober 2022

IFES Lead it!

Thema: Hoe werk je samen?

Locatie: Utrecht

Informatie: <https://wijzijnifes.nl>

5-12 november 2022

Week van het Leven

Informatie: www.weekvanhetleven.nl

28 februari-5 maart 2023

Interserve retraite

Locatie: Gemeenschap De Hooge Berkt

Informatie: www.interserve.nl

20-25 juni 2023

ICMDA World Congress 2023

Locatie: Arusha, Tanzania

Informatie: www.icmda.net

Bovengenoemde data zijn onder voorbehoud, Deo volente.

Voor meer informatie of activiteiten in Nederland, zie: www.cmf-nederland.nl

Voor overige internationale conferenties, zie: www.icmda.net